

Hälsa- och sjukvårdsnämnden

Strama Gotland – Verksamhetsrapport 2022

Nationell organisation

Strama står för Samverkan mot antibiotikaresistens. Nationell arbetsgrupp (NAG) Strama verkar inom Programråd infektion i Nationellt system för kunskapsstyrning i hälsa- och sjukvård. Folkhälsomyndigheten har en samverkansgrupp för Stramaarbete samt sammanställer förskrivningsdata av antibiotika på regionnivå. I varje region finns en lokal Stramagrupp.

Lokal organisation

Maria Amér är smittskyddsläkare och därmed ordförande i Strama Gotland. Medlemmarna i gruppen har ändrats under året. Vid årsskiftet 2022 – 2023 ingår Sven Montelius (smittskydd/vårdhygien), Imke Edsbagge (vårdhygien), Helene Lag Lundgren (smittskydd), Lin Mandelberg (BVC), Monika Jonsson (mikrobiolog), Thomas Kunze (chefläkare), Magne Hovland (kommunikatör), Mårten Åström (MAS), Nils Block (Strama slutenvård), Emma Weibull (Strama primärvård), Magdalena Öhlund (chefsapotekare) samt Agneta Nordström Karlsson (länsveterinär). Att länsveterinären numer ingår i Stramagruppen är ett välkommet tillskott för informationsutbyte och är i linje med WHO:s arbete inom ”One Health”. Under 2019 inrättades ett system med kontaktläkare gentemot Strama på alla vårdenheter inom HSF, vilket har varit vilade sedan covid-19-pandemins utbrott 2020.

Strama Gotlands uppdrag

- Följa antibiotikaförskrivning och resistensläge på Gotland samt återföra denna information till verksamheterna.
- Se till att det i verksamheterna finns aktuella lokala och nationella rekommendationer och vårdprogram för profylax och behandling av vanliga infektioner vad gäller antibiotika.
- Sprida kunskap om antibiotikaresistens och följderna av detta till allmänheten och media, samt i övrigt verka enligt nationella riktlinjer från Strama.

Resurser

Stramas budget för 2022 uppgår till 300 000 kr. I detta ingår 20 procent arbetstid för två läkare och 83 000 kr för övriga kostnader, såsom utbildningar och möten. Medel för kunskapsspridning och informationskampanjer finns centralt i förvaltningen. Under 2022 har Emma Weibull och Nils Block haft 10 % tjänst vardera som finansieras av Strama.

Verksamhet 2022

Strama Gotland har träffats fyra gånger under året. Tre tillfällen har varit digitala träffar och ett fysiskt. Eftersom deltagarna i gruppen har olika arbetsplatser har gruppen beslutat att de flesta möten fortsättningsvis ska vara digitala.

Stramaturén: Samtliga vårdcentraler och alla kliniker på Visby lasarett har under året fått erbjudande om besök eller digitala möten för information om nationell och lokal antibiotikaförskrivning, resistensläge och riktlinjer för antibiotikabehandling. Fem enheter tackade nej med anledning av låg antibiotikaförskrivning (ÖNH, ögon, hud samt psykiatri och tandvården) och ett möte blev inställt på grund av dubbelbokningar (ortopedi). Maria Amér och Magdalena Öhlund har varit i huvudsak ansvariga för den uppsökande verksamheten. Under årets Stramaturén informerades om ett lokalt utbrott av meticillinresistent Staphylococcus aureus (MRSA) för att uppmärksamma risken med flegångsmaterial i patientnära situationer och vikten av att alltid bibehålla goda basala hygienrutiner. Det påtalades också att det är den äldre befolkningen på Gotland som får mer antibiotika utskrivet, jämfört med motsvarande åldersgrupper i övriga Sverige. Vidare lyftes vikten av att skriva tydliga remisser till mikrobiologen eftersom det spar resurser och ger bättre förutsättningar för att få relevanta kliniska svar.

Emma Weibull tillsammans med Anna Öström, hygiensjuksköterska SOF, har genomfört ett projekt med fördjupad information om handläggning av urinvägsinfektioner och förekomsten av ABU (asymptomatisk bakteriuri) på SÄBO. Projektet har involverat personal i primärvården och legitimerad personal inom SOF.

Emma Weibull har startat ett nytt fördjupningsprojekt mot primärvården, denna gång med fokus på Stramas nya behandlingsrekommendationer för rhinosinuit.

Helene Lag Lundgren och Agneta Nordström Karlsson har besökt Lövsta Lantbruksgymnasium för att informera studenter och lärare om zoonoser och vårdhygien. Responsen var mycket positiv och avsikten är att fortsätta samarbetet. Förekomsten av resistenta bakterier ökar inom djurvärlden, däribland resistenta stafylokocker hos häst, vilket kan vara viktigt för sjukvården att känna till.

Antibiotikaronder, det vill säga en infektionsläkare gör en genomgång av antibiotikabehandlingarna på samtliga inlagda patienter tillsammans med avdelningsansvarig läkare, har genomförts veckovis i perioder under året av Nils Block på medicinklinikens avdelningar.

Maria Amér har deltagit i Läkemedelsforum vid två tillfällen.

Nytt Stramamål i KOK - boken:

Vårdcentralen ska aktivt arbeta för korrekt, och minskad förskrivning av antibiotika enligt Stramas riktlinjer. Ett av de viktigare momenten för att säkerställa en korrekt antibiotikaförskrivning är dialog med förskrivande läkare. Uppdrag kopplat till detta är: 1. Välj ut ett patientfall i ett område ni vill fördjupa er i, på Strama Stockholms hemsida. Vid diskussion och genomgång av patientfallet ska majoriteten av

vårdcentralens läkare och sjuksköterskor vara med, gärna även övrig personal. Deltagarlista ska redovisas. 2. Välj ut minst fem patienter med den diagnos ni valt i patientfallet ovan och gör en journalgranskning. Redovisa slutsatser av journalgranskning och efterföljande diskussion. Beskriv hur ni resonerade och vad ni lärt er. Hur fungerar det hos er att ta hand om den här typen av infektioner? Vad fungerar bra och mindre bra? Vilka idéer kom upp för att förbättra era rutiner på mottagningen? Båda uppdragen redovisas till Strama enligt stramas instruktioner. Bonus utgår med 30 Tkr per uppfyllt uppdrag. Bonusen utgår från Strama.

Diagnoskopplad förskrivningsdata:

På Visby Lasarett saknas i nuläget ett system för att följa vårdrelaterade infektioner (VRI). Maria Amér har dialog med Inera angående Infektionsverktyget. Andra alternativ är att använda metoden punktprevalensmätningar (PPM) regelbundet, men något beslut är ännu inte fattat i frågan.

Lokalt har det gjorts ett arbete för att få fram data på diagnoskopplad förskrivning. Nils Block och Maria Amér har tillsammans med enheten för statistik/E-hälsa/MIT har tagit fram en app i QlickView. Appen ska utvärderas för att se om relevant information fångas.

AntibiotikaSmart Sverige

Projektet AntibiotikaSmart Sverige fortsätter. Målet är att ta fram checklistor för att underlätta för verksamheterna att arbeta systematiskt kring mätningar och åtgärder inklusive följsamhet till Stramas riktlinjer. Anna Öström, hygiensjuksköterska SOF, har utarbetat en lokalt anpassad variant av checklistan som riktar sig till SÄBO och LSS. Nationellt finns det även en checklista för slutenvården som ska utvärderas i projektform under våren. Det har inte bedömts möjligt för Visby lasarett att delta i det projektet på grund av bemanningssituationen på vårdhygien i kombination med att det saknas ett system för övervakning av vårdrelaterade infektioner (VRI).

Utbildningar och nationella nätverk

Emma Weibull deltog på ST-dagarna som samlade 400 ST-läkare i allmänmedicin på Wisby Strand.

Nils Block deltog i Långholmenutbildningen.

Magdalena Öhlund deltog i en nationell utbildning om Primärvårdskvalitet.

Monika Jonsson deltog på Strama-Swebardagen.

Ingen från Gotland hade möjlighet att delta på Stramadagen, Stramas höstmöte eller Antibiotikaforum.

Utveckling beträffande resistenta bakterier

Under 2022 konstaterades 25 nya fall meticillinresistent Staphylococcus aureus (MRSA), vilket kan jämföras med 26 fall under 2021. Förekomsten av ESBL-bildande multiresistenta tarmbakterier (ESBL) har noterats hos 48 personer under 2022, en ökning från 28 fall under 2021. Vancomycinresistenta enterokocker (VRE) har diagnostiserats hos en person under 2022, vilket är oförändrat antal från 2021. Ett fall av Pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin (PNSP) noterades 2022. Inget fall av ESBL-bärande tarmbakterier resistenta mot karbapenemer (ESBL-carba) har påträffats sedan 2014 på Gotland.

Utveckling beträffande antibiotikaförskrivning

Efter den tydliga minskningen under pandemin, är trenden under året att förskrivningen av antibiotika ökar nationellt. Orsaken är sannolikt multifaktoriell och

bedöms bero på ökad exponering i samhället, ökat resande och fler åtgärder inom vården.

Under 2021 förskrevs 254 recept/1000 invånare på Gotland. Nationellt förskrevs under 2021 230 recept/1000 invånare. 1 december 2021 -1december 2022 förskrevs 263 recept/1000 invånare på Gotland, att jämföra med det nationella genomsnittet på 248 recept/1000 invånare under samma period. Den nationella ökningen var då 9 % i genomsnitt jämfört med motsvarande period under 2021. Ökningen på Gotland var då endast var 6 % och därmed bland den minsta ökningen i landet vilket är glädjande. Sverige som helhet har under 1 december 2021-1 december 2022 fortsatt uppnått Stramas nationella mål om max 250 recept/1000 invånare och år.

Öppenvårdsförsäljning antibiotika (J01 exkl metenamin) Recept/1000 invånare. Rullande 12 månadersperiod (dec - nov)

Källa: E-hälsomyndigheten, Alla utfärdare

Öppenvårdsförsäljning antibiotika (J01 exkl metenamin) Recept/1000 invånare (beräknat med avrundat värde)

Riket och län	1 dec 2020 - 30 nov 2021	1 dec 2021 - 30 nov 2022	Diff	Diff %	1 jan 2021 - 30 nov 2021	1 jan 2022 - 30 nov 2022	Diff	Diff %
Skåne	249	275	26	10%	229	252	23	9%
Värmland	245	272	27	11%	225	250	25	10%
Gotland	249	263	14	6%	230	240	10	4%
Blekinge	233	262	29	13%	214	241	27	11%
Kronoberg	234	256	22	9%	216	234	19	8%
Kalmar	237	255	18	8%	217	234	17	7%
Västmanland	237	255	18	7%	219	234	16	7%
Halland	228	253	25	11%	210	233	22	10%
Norrbottn	220	250	30	13%	200	227	27	12%
Örebro	231	251	20	9%	212	230	17	8%
Östergötland	230	248	19	8%	211	227	17	7%
Riket	226	248	21	9%	208	227	18	8%
Stockholm	225	245	20	9%	207	224	17	8%
Södermanland	224	242	18	8%	206	221	16	7%
Gävleborg	219	240	21	10%	201	219	18	8%
Västra Götaland	221	240	20	9%	204	221	17	8%
Västernorrland	208	231	24	11%	191	212	21	10%
Dalarna	216	232	15	7%	199	212	13	6%
Uppsala	214	229	15	7%	196	210	14	6%
Jönköping	215	229	13	6%	198	210	12	6%
Jämtland	204	224	20	10%	187	205	18	9%
Västerbotten	187	213	26	14%	171	195	24	12%

Graf antibiotikaföreskrivning under 1 december 2021 – 1 december 2022 (Folkhälsomyndigheten)

Media och kommunikation

Antibiotikadagen 221118 uppmärksammades med inlägg på såväl regionens som Länsstyrelsens Facebooksidor.

Emma Weibull har informerat om Strama i Radio Gotland.

Planering för Strama Gotland 2023

- Att följa och successivt implementera de olika delarna i ”Antibiotikasmart Sverige”.

- Att följa utvecklingen av Infektionsverktyget parallellt med utvärdering av andra system för att kunna följa diagnoskopplad förskrivning och förekomsten av vårdrelaterade infektioner (VRI).
- Att fortsätta arbetet med utbildningsinsatser med målet att minska den relativt sett höga antibiotikaförskrivningen till de äldsta.
- Att starta upp utbildningar av hygienombud i förskolan (HYFS), planeras av Lin Mandelberg tillsammans med Helene Lag Lundgren och Imke Edsbagge.

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen

Marie Loob
Hälsa- och sjukvårdsdirektör